

Borbély Jolán

BÖLCSŐTŐL A KOPORSÓIG: BRASSÓ-SOPRON-JÁSZBERÉNY- KESZTHELY...

Fejér Mária emlékezete

Fejér Mária ny. tanítóképző intézeti tanár Jászberényből úgy ment el s hagyott itt mindnyájunkat, hogy még elköszönni sem tudtunk tőle.

Fejér Mária született 1909-ben Brassóban, s meghalt 1993. év nyarán Jászberényben, hamvai Keszthelyen pihennek.

Hogy ki volt igazából Fejér Mária rajz és kézimunka szakos tanárnő? - Több százan tudjuk nemcsak ezen a szűkebb tájon, de az egész országban, mégis azt mondhatjuk, az az ember volt, aki nem hívta fel magára a figyelmet, aki halála előtti hetekben is a közért dolgozott.

»Ha mindegyik azt mondja: de én egyedül mit tehetek, akkor természetesen egy sem tesz semmit, ha mindegyik azt hiszi tőle függ a siker, akkor mind ereje szerint dolgozik...« Gróf Széchenyi István idézett szavai illettek őrá is.

Ereje szerint, s még a felett is dolgozott azért a nemzeti kultúráért, amit fontosnak tartott, aminek közösségformáló erejében hitt, ami az ő közvetítésével számtalan közösséget formált, s fiatalok százával hitette el, hogy a saját hagyományában van minden nép emlékezete, amit nem szabad veszni hagyni.

Az a gazdag textil-hímzőkultúra, ami ránkmaradt a régmúlt évszazadaiból, az dédanyáink kezének melegét őrzi, e Kárpát-medencében fogalmazódott meg, s benne van elődeink minden öröme-bánata, de kezünk intelligenciája is.

Fejér Mária 1929-ben a soproni Szent Orsolya rendi tanítóképzőben szerzett pedagógus képesítést, majd a Képzőművészeti Főiskolán Budapesten festőszakot végzett, s ugyanott rajz- és kézimunkaszakos tanári diplomát szerzett. - László Gyula évfolyamtársa volt. - A nagyhírű *»Rákóczi téri Női Ipari Iskola«* tanárai neveltek belőle kiváló kézimunka gyakorlati tanárt, amihez nagyszerű adottságai voltak és fogékonyága arra, hogy a gyakorlati ismeretek mellett elméletileg is felkészüljön a népművészet tanítására.

Izig-vérig pedagógus egyénisége, emberszeretete, a téma iránti alázata korán kiemelte őt az átlagtanárok sorából. Így nyerte el a Zombori Tanítóképző Intézet tanári katedróját 1943-ban.

1945-ben pedig a Jászberényi Tanítóképző tanára lett, ahonnan 1967-ben ment nyugdíjba. Az országban elsőként itt adtak arra lehetőséget, hogy fakultatív tantárgyként a 20 éve eltörölt kézimunka ismeretet a néprajzzal együtt taníthatták. S Mária néni vállalta! De nemcsak erre vállalkozott, hanem nagy energiával kapcsolódott bele az ország amatőr népi díszítőművészeti mozgalmába, s lett nélkülözhetetlen, fáradhatatlan mestere és apostola. *»A kultúrát nem lehet örökölni, az elődök kultúrája egykettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi magának.«* Kodály Zoltán intelme parancs volt számára! Ura tanítani mindazt, ami érték, ami egyszerre lehet hagyományos és modern is, amivel a XX. századi ember is együtt tud élni. Ami esztétikus, célszerű és jól funkcionálható.

A szakma nagyjait ő is jól ismerte: Hegedűs Margitot, Lengyel Györgyit, Andrásfalvy Bertalant, Fél Editet. A legkiválóbb, világhírű néprajztudósok is nagyra értékelték tárgyi tudását, sokszor vitattak meg együtt tudományos problémákat. Varga Mariann a szakkörvezetői képzés tanáranak hívta külső munkatársként a Népművelési Intézetbe (*ma Magyar Művelődési Intézet*). Itt résztvett az alap-, közép- és felsőfokú képzés követelményének kialakításában, és elvállalta három megye szakemberképzésének irányítását az országban (*Fejér, Nógrád és Szolnok megyében*) s a nyári országos továbbképző tanfolyamoknak lett legtöbbet foglalkoztatott szaktanára. Ezért is ismerte az ország, meg azért is, mert tanítványai minden

pályázaton, országos rendezvényen magas színvonalon reprezentálták a tőle tanultakat, s elismeréseket, díjakat szereztek. Főiskolás tanítványai visszajártak hozzá szakmai tanácsot kérni, s újabb anyaggal feltöltek.

Minden nyáron nagy gonddal szervezte, tervezte a továbbképző alkotótáborokat. Erdélytől-Felvidékig, Tolnától-Baranyáig, Vastól-Békésig ismertette meg hallgatóival a helyszínen az egyes régiók himzész kultúráját a legkiválóbb népi iparművészek, kutatók és a népművészet mesterei segítségével. Tanulmányi kirándulásokat, múzeum- és tárlatlátogatásokat rendszeresen szervezett, ahová mindig népes csapata kísérte.

Szerették, tisztelték tanítványai, barátai, szakmai kollégái, csodálták, becsülték Jászberényben volt főiskolai tanárkollégái s a városi, megyei közművelődés munkatársai. Szinte haláláig vezetett szakkört a Déryné Művelődési Központban és a főiskolán.

Nem volt olyan nagy rendezvénye a városi közművelődésnek, hogy ne kapcsolódott volna hozzá rangos kamara kiállítás az ő rendezésében, munkájuk színéjavát mutatva a világnak.

Szép kora ellenére csodálatosan friss volt szellemileg, s fáradhatatlan a munkában. Most is nyári alkotótáborát szervezte, ahová már nélküle mentek el! Ő egy égi táborba ment, fenn száll a fellegekben, s nyeri el életének jutalmát, az örök üdvösséget.

Mi itt lenn fukarok voltunk a dicséretben, amiért ő sohasem panaszkodott, s érték méltánytalanságok, amire ő sohasem szolgált rá. A világ, amiben élt nem kényeztette el, sokszor haladt göröngyös úton, amin soha nem botlott el, méltóságát mindig megtartotta, soha nem alkudott meg!

1991-ben kapta meg »Jász-Nagykun-Szolnok Megyéért«-díjat. Életének ez volt a legnagyobb kitüntetése, de legnagyobb öröme is, hiszen majdnem 50 évet dolgozott e táj kultúrájáért, a jász-kun himzész kultúra népszerűsítéséért.

Gondolatban fejet hajtunk előtte, hogy élete javát a köznek adta, s hitt abban, hogy kultúránk is segíthet, hogy felépíthessünk egy új és jobb világot, egy világot tele szépséggel, tisztességgel és joakarattal, hogy szeretet és béke uralkodjon mindörökké.

B. Jánosi Gyöngyi grafikája